

דברי תורה

פרשת פנחס תשפ"ד
גליון תנג

דבר הכתבים

כתבים · הסכמות · המלצות · הקדמות

♦ סא ♦

מכתב המלצה למען בניית מקוה טהרה בעיר 'וואדברין'

ובו דברי התעוררות שלא לדור במעונות הקיץ במקום שאין שם מקוה

בעזשה"ת

לסדר וצויתי את ברכתי [-בהר], ז"ך

למטמוני"ם, תשס"ח לפ"ק.

כבר נודע בקרב עם סגולה גודל מעלת מקוה טהרה לבני ישראל, כאמור מפי סופרים וספרים רבות מעלתו.

ובכן הנני בזה לעודד ולזרז את תושבי עיר וואדברין יע"א, אנא השתדלו והתאמצו נא בכל יכולתכם למען בניית המקוה בשכונתכם, וכבר מילתי אמורה שאין לדור אפי' במעונות הקיץ אם אין שם מקוה טהרה.

וכעת התחיל במצוה רבה הלזו חד מחשובי התושבים, ה"ה הרבני החשוב, הנגיד הנכבד, רודף צדקה וחסד, עוסק בצרכי ציבור באמונה, מע"כ מו"ה שלמה זלמן קליין נ"ו, אשר נטה שכמו לשאת את משא הכבד הלזה, בטירחא הגופא והוצאות ממונא, אך דא עקא שעולה להון רב, אשר זקוק לעזר ולסיוע לההוצאה הגדולה הכרוכה בזה.

ובכן פונה אני בזה לנדיבי עם בני ישראל המעוטרים במדת גומלי חסדים, אנא עמדו נא לימין הרה"ח | המשך בעמ' ג

פרנס השבוע

ברכת מזל טוב -

לכבוד ידידנו הנכבד

מוה"ר יהושע וואלף גרינפעלד הי"ו

בן ידידנו הנכבד מוה"ר מרדכי הי"ו

לרגל אירוסיו בנו למו"ט ובשעתו"מ

הבתי"ח המופלג בתו"ש אהרן נ"ו

עב"ג בת ידידנו הרה"ג ר' יואל אשר פישער שליט"א

יה"ר שהיוונו יעלה יפה, ויזכו לרבות רב נחת דקדושה

ממנו ומכל ז"ח, אמן

נא שלא לעיין בהגליון בשעת התפלה

וקריאת התורה וחזרת הש"ץ כמבואר בשו"ע

דבר תורה

דברות קודש מאת כ"ק מרן רבינו הגאב"ד זצוק"ל

ואף שהקב"ה עשה צדקות עם ישראל ולא נתן לבלעם להוציא זממו ולקלל את ישראל, עד שזכינו הקב"ה כבש כעסו בימים הללו למען הצלתו את בני, עכ"ז בלעם הרשע לא שם רסן לזממו, ומיד אח"כ שב לחפש העצה והדרך איך להמשיך זעם וכעס קוב"ה על בני ובכך יגרם כליה לישראל רח"ל, וע"כ נתן בלעם עצה לבני מואב להפקיר נשותיהם לזנות, שהקב"ה של אלו שונא זימה הוא ובודאי יכעוס זעם רב על בני וחבוא כליה לישראל ה"י.

ובצער לישראל עצת הרשע הצליח ומצא השטן מבוקשו להכשיל את בני ישראל לזנות בכנות מואב ולהימשך אחריהם רח"ל כעצתו של בלעם הרשע, ואכן השי"ת נתמלא אף וחימה על בני על סרחונם ועונם הגדול. ולזאת השעה כיון בלעם הרשע, וכאן מצא הרשע שעתו להמשיך כעס וחימה על בני ולהביא על כל ישראל גזירת כליה ה"י.

ובזמן ההוא קם פנחס ויפלא ונתאזר ונתלבש בגבורה וקדושה לקנאות קנאת ה' צבקות, ובוזה השיב חרון אף ה' מלכעוס על ישראל ולמנוע מהם גזירת הכליה שנגזר עליהם, ובכך הפך עצת זוממת בלעם הרשע שזמם על בני. וזהו שאמר הכתוב: פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי. שפינחס קנאה הוא זה שנלחם עם בלעם הרשע, והוא זה אשר השיב את חמתי באותה שעה קשה על ישראל, ובגין כך ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי.

ואמרו חז"ל (במדבר רבה פ"א כא) לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום - בדין הוא שיטול שכרו. והכונה בזה י"ל, דהדבר פשוט וברור שנתחייב פנחס ליטול שכר על הצלתו את ישראל, שהרי היתה גזירתם מוכסחת והכליה עמד לחול על ישראל ה"י, אחר שגרמו חרון אף אצל השי"ת, ורק פינחס הוא זה שעמד והשיב את החמה מעל בני ישראל ובגינו לא כליתי את בני ישראל, ולכן מגיע לו שכר בדין משלם. וכמעשה הידוע על השר מקוצי מבעלי התוס' זי"ע, שנעשה שר אצל המלך אחר שנתן עצה למלך איך להינצל מהשונא שעמד עליהם לכלותם, ובשכר זה נתן לו המלך להיות שר עליהם, כך נמי פנחס הציל את כל בני ישראל ובדן הוא שיטול שכרו לתת לו את בריתי שלום ולכהן בכמות עולם לו ולזרעו אחרי.

ובתרגום יונתן על הפסוק הנני נתן לו את בריתי שלום "ואעבדיניה מלאך קיים ויחי לעלמא למבשרא גאולתא בסוף יומיא". והענין הוא ג"כ כנ"ל, דבזמן עיקבא דמישא באורך הגלות הקשה העובר על בני, יכול להתעורר ח"ו אף וחימה על ישראל, שהסט"א וחיילותיו הטמאים מבקשים להכשיל את ישראל בכל מיני עבירות וטומאות שונות ומשונות, ובכך רוצים הם לעורר חימה וכעס על כלל ישראל ע"י אבינו שבשמים, ולעכב את הגאולה מבני רח"ל, ולעת זאת יעמוד לנו פנחס זה אליהו, להילחם עם הסט"א ולהסיר חרון אף ה' מאתינו, ולבשרינו על גאולתנו בבנין בית המקדש במהרה בימינו אמן.

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי. לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום, (כה יא-יב).

מן המקרא 'ולא כליתי את בני ישראל' משמע שהיה גזירת כליה על כל כלל ישראל בגין מעשה דומי, והדבר תמוה וכי נשיא שבט אחד יחטא ועל כל העדה כולה תקצוף, עד שיגזור גזירת כליה על כל קהל עדת ישראל, וצ"ב.

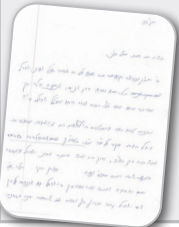
והנל"פ, בהקדם הידוע דכוחו של בלעם היתה כפיו, שידע העת הנכון של זעמו של קוב"ה וכיון העת לקלל את ישראל, וכדאיא בגמרא (ברכות ד' ע"א ועד) שעל בלעם כתיב וידוע דעת עליון, מלמד שהיה יודע לכיון אותה שעה שהקדוש ברוך הוא כועס בה, והיינו דאמר להו נביא לישראל: עמי זכר נא מה יעץ בלך מלך מואב וגו' למען דעת צדקות ה', אמר רבי אלעזר אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל דעו כמה צדקות עשיתי עמכם שלא כעסתי בימי בלעם הרשע, שאלמלי כעסתי לא נשתייר משונאיהם של ישראל שירד ופליט, והיינו דקאמר ליה בלעם בלבק, מה אקב לא קבה אל ומה אזעם לא זעם ה', מלמד, שכל אותן הימים לא זעם. וכמה זעמו רגע. ובתוספות בעב"ז (ד ע"ב) איתא: ו"א"ת מה היה יכול לומר בשעה מועטת כזאת, ויש לומר היה אומר כלם והקב"ה הפכו ואמר מלך כדכתיב (במדבר כט) ותרועת מלך בו.

מכתב יד קדשו
ב"ה
פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני.

ע"י רמב"ן בפרשה הקודמת (כ"ה ה) שעמד על מה שאמרו חז"ל, שדייני ישראל כל אחד ואחד הרג שנים, שנמצא עולה סך מרובה מאד יותר ממו"ו רבוא שהוא רובע מהכלל לישראל עיי"ש יול"ק. הרגו איש אנשיו כל אחד ואחד מדייני ישראל היה הרג שנים, ודייני ישראל שבעה רבוא ושמונת אלפים כדאיא בסנהדרין (יח), לשון רש"י ולא הבינותי זה, שהיו הנצמדים שנגזרו רבים ממו"ו רבוא, רובע ישראל, וחלילה.

והנראה לומר בזה, דהחוטאים היו רק הערב רב, וכמשמעות הכתובים, ויחל העם, דקאי על הע"ר, וכ"כ בזה"ק (פנחס ר"ט). דהחוטאים בעבירה ממש היו רק הערב רב, והן היו יותר הרבה מבני וכמבואר במדרשים (עין ילקוט רמז ד"ה סכתה, ובתרגום יונתן ע"פ ועם ערב רב) והובא בתוס' נדה, ואותן הרגו, אלא שע"י העבירה שעברו והיו מעורבין בישראל עד שנקראו עליהם שם ישראל, גרמו חרון אף וחמה, שהחמה אינה מבחנת טובים ורעים כל שהן מחורבין הטובים והרעים יחדיו.

ופינחס ע"י קנאתו שקנא קנאת ה', השיב את החמה אחר שלא ירשע החמה, וממילא לא ירשע על בני ישראל, חטאו, והעמיד הדבר על הדין שרק אותן שעברו נהרגו ולא הטובים.

דבר התשובה

שו"ת בע"פ משלחנו של כ"ק מרן רבינו הגאון ד"ר צדוק"ל

תפט. שאלה: חסידים ואנשי מעשה מקפידים לטבול במקוה בבוקר קודם התפלה, ובפרט היורדין לפני התיבה או בעלי קורא, מה הדין באחד המתפלל לפני התיבה ומשום אונס אינו יכול לטבול, אם יכול לסמוך על תשעה קבין ולירד לפני התיבה, או לא ירד לפני התיבה באותו יום.

תשובה: מצד הדין ישפוך עליו תשעה קבין וירד לפני התיבה*, אבל

אם יודע שהציבור המתפללים מדקדקים הרבה ויקפידו, לא ירד לפני התיבה באותו יום.

תצ. שאלה: הפריש חלה מעיסתו, ואח"כ נאבד החלה, אם צריך לחוש שמא חזר ונתערב לתוך העיסה.

תשובה: צריך לחוש כן, לכן ישאל על הפרשתו, ויחזור להפריש חלה, כמבואר בשו"ע (סימן שכ"ג סעיף א ברמ"א).

ביאורים ובידורים מבנו הגה"צ אבד"ק בית יחזקאל שליט"א

דברים כדרכונות בגודל הדבר של טבילה עורא וז"ל, ודבר זה גורם אורך הגלות, כי אם היתה תפלת ישראל כתקונה כבר נתקבלה תפלתם זה ימים רבים, אך סבלות הגלות ותלמוד תורה ומעשים טובים הם העומדים לישראל. כתב וז"ל. ואחר זה השיבו, שמענו מאחורי הפרגוד לטהר כל ישראל יחד אי אפשר, אך אם יטהרו שליחי צבור בכל מקום ימהרו ביאת הגואל, ובכל מקום מוגש לשמי ומנחה טהורה אבוא אליך וברכתך ע"כ לש"ק. ושם מבואר בלשון השאלה נדקט דמהני גם תשעה קבין, והוא כנראה דכתבאר מדברי הראשונים, דאף להמחמירין מעיקר הדין סגי בתשעה קבין, ועכ"פ במקום צער ואונס, וכן מבואר בסוגיא דברכות (ס) ברש"י ותוס' (ד"ה וליה) בפירוש א', דאף לאחרים מהני ט' קבין, ויבואר עוד להלן (הערה ב), ועיין שו"ת תשובה מיראה (ח"א סימן צ"ז) בלומדת יראתך (אות רס"א), בענין השתמשות במקלחת "שאויר" לט' קבין, ועיין בשו"ת תפארת נפתלי (סימן ט"ז) דביאר, דאפילו מי שאינו צריך טבילה רק לתוס' טהרה, ואין לו מקוה, מ"מ יעשה בט' קבין.

ב. בדכמה מקומות אצל החסידים היה תקנה קבועה, דהש"צ לא ירד לפני התיבה בלי טבילה, כמובא בנמוקי אורח (סימן פ"ח) וז"ל, שנוהרים בכמה קהלות נאות וחסידות בבתי תפילות, שעכ"פ בעל תפלה לא יעמוד בשב"ק לפני העמוד, אם לא היה מקוודם במקוה, [ועיין להלן (ס) מה שכתב בימות החול], וכן בשו"ת לבושי מרדכי (אריח תיגא סימן י"ט) כתב, ופשיטא דשבת הוא לק"ק שמתקנים בזה תקנות ע"כ. וידוע שכן נוהגים אצל החסידים, והנה בשו"ת לבו"מ (ס) אף שכתב דמצד דינא דשו"ע מבואר בהדיא בטור (ס) מלשון הבה"ג, דנהגו אף בשליח ציבור להקל בזה, אבל כתב מקור להמנהג מגמ' דברכות (כ"ב:) דמבואר שם דלהוציא אחרים בעינן בכל ענין טבילה במקוה, וכן כתב מקור זה בנמוקי אורח (סימן פ"ח), והיינו דחזינן דיש ענין בש"צ לטבול יותר משאר הציבור.

א. דהנה אף דמצד דינא דשו"ע (סימן פ"ח) קיי"ל דטלוהו לטבילותא, מ"מ קבלנו עלינו להחמיר לטבול, כאשר מבואר באורך בפוסקים ראשונים ואחרונים, גודל הדבר והחייב בטבילה זו, ובפרט בזמנינו דמצוי מקואות חמין בכל מקום ומקום, ואכמ"ל. [והנני להעיר עוד מדברי ח' הרי"א הנדפס אצל הרי"ף (ברכות כ"ב) וז"ל, נהגו העם כדברי האומר אין דברי תורה מקבלין טומאה וכו', ולא מיחו חכמים במנהג זה אלא הניחו העם כמנהגם, אע"פ שנהגו שלא כהלכה כמבואר בקונטרס הראיות ע"כ. וכן הוא בהג' תפארת שמואל על הרא"ש (פ"ג אות כ"א), ומבואר דבעצם המנהג שנהגו דלא לטבול הוא דלא כהלכתא, וא"כ בודאי הנהגה לטבול הרי הוא עושה כהלכתא].

ומבואר בכמה ראשונים ופוסקים, דאף לשיטת רב האי גאון ודעימיה דתפלה לא בטלוהו, דעל שיטה זו נבנה הרבה המנהג לטבול, מ"מ לא בעינן טבילה דיוקא, וסגי לדין בט' קבין, כמבואר באורך בב"י (סימן פ"ח) בדברי הרי"ף, ותלמידיו ר"י, וברא"ש (פ"ג סימן כ"ג) בכונת רב האי גאון, וכן ביאר בשיטת הרמב"ם (הלכות תפלה, פ"ד הלכה ו) במנהג ארץ שנער וספרד, דאף לפי מה דמחמירין סגי בט' קבין, וכן משמע ברמ"א (סימן תר"ו) דכתב דמהני נמי בט' קבין בעריה"כ, ומשמע דבכל ענין, וכן משמע בטר"ו (סימן פ"ח), אבל במג"א (סימן תר"ו קט"ז) בשם שו"ת מהר"ו (סימן קצ"א וקצ"ב) מבואר, דלפי מה דמחמירין, א"כ רק במקום צער שרינן בט' קבין, והוא לכאורה על פי המבואר בסוגיא דברכות (כ"ב) מסקנא דרבא, לפי גירסת הרשב"א בגמ' דבחולה המרגיל סגי בט' קבין, וכן הוא בהדיא בשו"ת הרשב"א (ח"א סימן רי"ט), וכן נקט בשו"ת ר"ר (סימן פ"ח במוסר), ועל כן מי שהוא חלש ומצטער הוי כחולה, וצ"ע ממה דמשמע מהמג"א (סימן פ"ח סק"א) דחולה המרגיל בעי טבילה דוקא, והוא כג"י המבואר בגמ' דידן, וכמבואר בחידושי הגהות בב"י (ס), וכן סבירא ליה בהדיא להרוקח (סימן שכ"א) דבחולה המרגיל בעינן מ"ס, א"כ אף במצטער אם מחמירין בעינן מ"ס דוקא, רק דנראה דבמג"א סימן פ"ח בא בעיקר לבאר דחולה לאנסו פטור

מכלום, אבל לא נכנס במה דצריך חולה המרגיל עיי"ש ודוק, ועכ"פ לפי זה לכאורה, א"כ רק באופן דמצטער וקשה עליו הטבילה בצוננין בזה מהני ט' קבין, אבל שאר אונס דאין לו מקוה וכח"צ לא מציינו דמהני, אבל לשון הא"ר (סימן פ"ח אות ב), דמי דקשה לו מהני ט"ק, וכן מבואר במשנ"ב (שם סק"ד), א"כ מבואר כל ענין שנאנס, וביותר מבואר כן במטא"פ (סימן תר"ו סעיף ז) שכתב, או שאין שם מקוה עיי"ש, רק דיש לומר הטעם משום דבמקום שנאנס סמכינן על שיטת רוב ראשונים, דאף לרב האי גאון מ"מ מהני תשעה קבין, והנכון יותר דסבירא לה, דבכל שאר אונס למדיין מחולה, דמהני בט"ק.

ונמצא עכ"פ דבמקום אונס יש להקל, דאף לפי מה שקבלנו עלינו טבילת עזרא דסגי בט' קבין, ולכאורה אף לש"צ כן הוא. וכן נראה משו"ת מן השמים (סימן ה) דשם מבואר גודל הענין לטבילת הש"ץ, דאחר שכתב

מודעה רבה לאוריינתא -

לאור בקשת הרבים הנני להודיע לכל שוחרי תורה שבעז"ה עלה בדינו לסדר שבמשך ימי הקיץ הבעל"ז יהיה בנמצא כמות מרובה מגליינון במקומות המפורטים דלהלן:

- ליבערטי מראה יחזקאל
- מאנטיסעלא אחוד
- סאוט פאלסבורג ראי האטעל
- פאלסבורג גיבערט
- ווייט לעיק לפידות
- ווארדרידזש קהל יראים
- סוואן לעיק נועם אלימלך
- ווארדבורן ניקלשבורג / טריי טטאר

כדי שיוכל כל אחד לרוות צמאונו וגם לרבות להיות מובה הרבים בדברי תורה ויר"ש ליקח ממנו להפיץ אותו בקאנטרי שלו

ואבאר ביותר, דהנה ברש"י ותוס' (שם ד"ה וליה) יש ב' פירושים, במה דקאמר הגמ' ולית הלכתא כוותיה. א. דאפילו לאחרים נמי סגי בט' קבין. ב. דלית הלכתא דבעי טבילה, רק כריב"ב דטלוהו

המשך דבר הכתבים

הנ"ל, ביד רחבה וברוח נדיבה. ובפרט לתושבי העיר יש חיוב ליתן במדה גדושה ורחבה למען בניית המקוה לגמרה של המצוה. וכל הזריז יהי נשכר בברכת זריזין מקדימין למצוות.

וכדאי הוא מעלת המקוה להרבות קדושה וטהרה, ולהריק שפע רב בכל משאלות לבכם לטובה, ואשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים, אמן ואמן.

הכה"ח למען קדושתן וטהרתן של ישראל

הק' יחזקאל ראטה

לפרס
עובדות וענינים
בין בכתב ובין
בע"פ
נא להתקשר
להמערכת

דבר הזכרונות
של כ"ק מרן רבינו הגאב"ד זצוק"ל

[תקלד]

אוהב את הבריות

סיפר נכדו הרב **צבי אלימלך ראטה** שליט"א:

פעם אחת הייתי עם מרן רבינו זצ"ל במירון, ובאחד הלילות כשהשכים באמצע הלילה, בערך בשעה 1:00, וביקש ממני שאכין לו כוס קאווע. **כשמסרתי הקאווע נתנדדה ידי ונשפך הכוס**, באופן שנרטבו מזה הטלית קטן שלו ושאר בגדיו. מובן מאליו איזה הרגשה לא נעימה היה לי מזה.

רבינו בגודל ענוותנותו ואהבת ישראל, לא היה יכול לסבול שיגרומ הוא צער והרגשה לא טובה לשום אחד מישראל, נענה ואמר תיכף **"כנראה לא ישנתי כל צרכי, ואיני יכול להחזיק בידי כוס קאווע כראוי**, עד שנשפך..." והיה כוונתו להוציא מלבי ההרגשה העגומה שאני אשם בזה.

[תקלה]

הכנה לתפילין דרבינו תם

סיפר הרה"ג ר' **שלמה קאהן** שליט"א רב דביהמ"ד תהלות ישראל:

הייתי הרבה שנים במחנה הקיץ "מראה יחזקאל" יחד עם מרן רבינו זצ"ל, וראיתי איך **שלפני הנחת תפילין דרבינו תם**, היה אומר רבינו בכל יום את ה'לשם יחוד' שאומרים לפני הנחת תפילין דרש"י, להניח התפילין באותו הכנה של תפילין דרש"י.

[תקלו]

איש איש על עבודתו ועל משאו

סיפר מוה"ר **יואב אבראהם** הי"ו יד ימינו של רבינו בא"ת מירון:

אחר שמונה שנים שהתגוררתי במירון, ועסקתי בעבודת הקודש בכל המצטרך עבור קדושת המקום והבאים להתפלל שם, רציתי לעבור לגור בעיר נתניה

קשה לתאר עד כמה נצטער רבינו על זה שסוגרים את שער ט' הסמוך לביתו. מלהיכנס משם ביום ל"ג בעומר. ובאותם השנים שהיה השער סגור על אף שהמוני בני ישראל הגיעו לשם, היה לו צער ועגמת נפש על זה שיוקשה להמוני להם ביותר להגיע לביתו ולרוות נפשם בעצמה. ואכן בהשראתו של רבינו פעלנו רבות לפתוח שער זה, שהיה גם כן תועלת להעולים מדרך המהדרין הסמוך לביתו.

[תקלח]

ותקיא הארץ אותם

סיפר הנ"ל:

דבר זה מונח חקוק בזכרוני, איך שפעם הגעתי למרן **הגאב"ד זצ"ל**, ורבינו היה תפוס אז בשרעפיו למעלה מגדרו הרגיל, לפתע פנה אלי רבינו ואמר: **"עכשיו התברר לי ביורו אחר ביורו, שיהודי המחלל את השבת בארץ ישראל, בא רוח מחוץ לארץ ומסוכבת אותו, והוא לא נמצא כלל בארץ ישראל"**.

[תקלז]

יהי ביתך פתוח לרוחה

סיפר הנ"ל:

מצוות הכנסת אורחים היה מאוד חשוב ונערך בעיני מרן רבינו **הגאב"ד זצ"ל**, ואכן ביתו נאווה קודש במירון היתה פינת יקרת לכל העולים בהר ה', ונתנו שם אכילה שתיה ולינה בעין טובה וברוח נדיבה.

המשך דבר התשובה

ביאורים ובירורים מבנו הגה"צ אבד"ק בית יחזקאל שליט"א

בסימן תר"ו ובשאר מקומות דמבואר בשו"ע לטהר עצמן, לדקדק דבשי"י יקפידו על טבילה דווקא, ויותר משמע דסבירא ליה דלפי תירוצ' הא' שבתוס', עכ"פ בעינן לש"ש ט' קבין אפילו לדידן, ונלענ"ד אינו מוכרח רק דתירוצ' א' קאי לפי מה דנהגו בטבילת עזרא, אבל למה דלא נהגו לא נהגו כלל, דוק, ועל זה קאמר משום דברי החת"ס, ובקצה המטה (על המטא"פ סימן תפ"ה סק"ה) העיר על הלבוש"מ, דאדרבה לפי דברי החת"ס (בדרשות לדין אלול, דרוש ג', דרוש י"ח) דכתב ע"פ דברי המג"א (סימן נ"ג סק"ב) דבזמנ"ז דאין הש"י מוציאם הרבים, אין מדקדקים אחר הש"י אם הגון כל כך, א"כ כל אחד ואחד צריך לחוש לעצמו לפרוש ג' ימים לפני ר"ה, ולזכר מחשבתו לה' ע"כ. דא"כ בזהמ"ז צריך כל אור"א לטבול עצמו כהש"י, לשיטת המחמירים בטבילה ע"כ. ולא קשה לפי כך דמ"מ קאמר הלבוש"מ כיון דמ"מ לעצמם אינם מקפידים ונקטו להתירא, א"כ יש סברא דאין לחוש לש"י יותר כיון דאינו מוציא הרבים י"ח, ובודאי דמי שיחוש לעצמו יעשה עצמו כש"ע בזה, לפי דברי מרן החת"ס, ורק דבזה יש ליתן טעם, מה דמצינו אצל חסידים ואנ"מ דמקפידים הרבה לטבילה אף באופן דהן נחשבים כחולים, ומצד ההלכה ותקנת עזרא היה סגי בט' קבים, רק דלפי דברי החת"ס דהוי כל אחד כש"ע, א"כ במקום אונס יש לטבול דוקא, ומ"מ הכל לפי הענין כמובן.

לטבילתא, ואח"כ כתבו התוס' ד"מ דמ"מ לתפלה בעי, ואין נראה לר"י וכו'. ונראה דדין הש"ע דחמיר משאר בני אדם לדידן, תליא בב' התירוצים, דלפי תירוצ' הא' אתיא דאפילו לפי מה דנהגו אז בטבילת עזרא, מ"מ קי"ל במסקנא דש"ע הוי כשאר בנ"א, דסגי בט' קבין לפי המבואר בסוגיא שם, אבל לתירוצ' הב' אתיא דבאמת לפי תקנת עזרא, נקטינן דש"ע חמיר משאר בני אדם, דלא מהני בשום פנים ט' קבין, רק דאנן לא קי"ל כן לפי מה דנהגו כריב"ב, ולפי זה אתיא דלדידן דנהגו בטבילת עזרא עכ"פ לתפלה, וכמו שכתבו התוס', א"כ קבלנו עלינו פרטי דיני טבילת עזרא, וכמו שכתב הרשב"א בחידושים ברכות (שם) המובא בב"י (שם) דרבא בא לומר, דמי שנהגו בטבילת עזרא האין ינהוג עצמו וא"כ אנן דקבלנו עלינו השיטה דבעינן טבילת עזרא, [נען בשו"ת שו"מ (מהר"ג ח"א סימן קכ"ג) רצ"ל דלא מהני תורה למי שנהגו כן, וביאר בס' שלחן מלכים (דיני טב"ע, בשל"א אות ד) דהוא כיון דנקטו כשיטה זו, בכה"ג לא מהני תורה ע"ז עיי"ש, ואף למה דהשלחן מלכים פקפק בזה, דלא מדינא נהגו רק מצד חסידות, מ"מ כנראה בעל הדינים שבסידור יעב"ץ סבירא ליה כהשו"מ בזה, דאנו קבלנו לנהוג ע"פ תקנת עזרא בכל פרטיה, וע"פ זה כתב כל הדינים כמעין כדבריו, ואפילו נימא דלא קבלנו מדינא, מ"מ מצד מדת חסידות נקטנו לנהוג כפרטי דיני טב"ע, מבואר דכל שמוציא הרבים י"ח בעינן דווקא

המשך דבר התשובה

ביאורים ובידורים מבנו הגה"צ אבד"ק בית חזקאל שליט"א

ואף הלבוש"מ כתב ישוב שלא להקפיד על שיץ יותר בזמנינו, מ"מ מצינו דאצל חסידים הקפידו על הש"ץ יותר בכמה דברים אף בזמנינו, כמבואר בשו"ת השיב משה (סימן 1) בנידון התקנה שלא לירד לפני התיבה מי שלובש בגדי צמר, וכתב וז"ל, והנה לענין העברה לפני התיבה בבגדי צמר, אמת אם יש ח"ו שעטנו בהבגד שלבש בו וכו', יש בו טומאה גדולה בבגדי שעטנו, ודורשי רשומות אמרו שעטנו אותיות שט"ץ ע"ז, שכה השטן מתוח מאד על הלבוש וכו', ואיך יתכן שיעורר רחמים על הציבור כשהוא לבוש בכח עו של הסט"א, והנה אם הציבור רוצים לתקן דאף שהם לובשין בגדי צמר ואינם חוששין לחשש תערוכות, מ"מ העובר לפני התיבה לא יעבור בלבן צמר, דמחמת שהוא שלוחם וצריך לעורר רחמי שמים על הציבור ראוי לחוש טפי, ודאי תקנה טובה היא ויבוא עליהם ברכה וכו' עיי"ש דברי קדשו, ומבואר בדבריו שאף בשלוחי ציבור דידן, יש לחוש שהוא שלוחם וצריך לעורר רחמים עליהם, וא"כ שפיר גם לענין הטבילה בעת הצורך יש לחוש גם בזמנינו, (וידוע שמרן החת"ס בתשובותיו (סימן טו טז) חלק עליו בזה בעיקר המנהג, מ"מ כן נהגו אצל החסידים), ובשו"ת ערוגת הבשם (א"ח סימן ס"ב) כתב, דאף בקדיש וברכו אחר מזמור לדוד בשב"ק, יש לחוש לזה הדיו כש"צ, עכ"פ באתרא דמר עיין שם, ובשו"ת תורת שי (תנינא סימן ס"ו) צידד להקל בקדיש וברכו דאחר מזמור לדוד ביארצייט דלא קיבלו כל כך עליהם, ומ"מ מבואר בדבריו נמי דלשליח ציבור ממש קשה להקל עיי"ש, [ובספר לקוטי מאיר (סימן ג' אות ח) כתב, ראיתי פעם אצל אדמו"ר הגה"ק בעל קדושת יו"ט וצוקלה"ה, שעמד אחד להתפלל לפני העמוד בש"ב שיהיה לו יא"צ, ואמר לו בלחש (כדי שלא יחביש) שיתפלל רק עד הודו ולא יותר, מחמת שהלך במכנסיים של צמר, ובבית מדרשו אינו מניח להתפלל לפני העמוד מי שהולך במלבושי צמר ע"כ]. וכן בנמוקי א"ח (שם) כתב, דגם בש"צ שבזמנינו מוציא הרבים י"ח בקדיש וקדושה ותפלת י"ח עיי"ש, ובאמת דכיון דקיבלו תקנה זו הרי קיבלו מפורש, דאף בזמנינו אינו מרוצה שיעבור לפני התיבה, והלבוש"מ קאי רק על האשכנזים דלא עשו תקנה, דיש לומר דאין לחוש

לדיני שיץ, אבל מי שקיבל מפורש תקנה הרי קיבל כך עליו וזה ברור, רק דמ"מ יש לומר דלחוש משום דינא דגמ' יש לחלק בזמנינו, ומבואר מכל האחרונים הנ"ל דכל תקנה כה"ג, הרי אף במי שיש לו יארצייט, וכש"כ מי שמתפלל כל השנה למען אביו או אמו, שאין החיוב כמו יארצייט, שנכלל בכלל התקנה, ואם יש תקנת הציבור אין לו להתפלל.

ומ"מ נראה פשוט דקדיש יתום, בודאי יכול וצריך לומר, דבהרבה מקומות לא שייך כלל להשיץ, כמבואר בדברי הערוה"ב ותשו"ש (שם), דתלוי אם בכלל התקנה הוא, לפי מה דהוי שייך לש"צ, או ליתום עיין בדבריהם. ועוד צריך לבאר דמשמע דכל הטורח הזה הוא משום טבי"ע, אבל באופן דהוי רק משום תוספות קדושה, משמע דלא הוי בכלל התקנה, חוץ אם פירשו כן בהדיא, משום כדי שלא לחלק, או משום שמא וכו', ויש לסמוך על השטות של (שם) דבספק תקנה דאינו מצוה כל כך יש להקל, והיינו באופן שברור לו שאין צריך לטבילה רק משום תוספות קדושה, וכן נראה מהנמוקי א"ח (שם) דהתקנה רק משום טבי"ע, ולא משום תוספות קדושה, עיין שם מה שכתב לענין ימי החול, והש"ת יטהר לבנו לעבדו באמת ובלב שלם אכ"י..

ד. דאף דחלה בזמנ"ה מדרבנן, ובפרט חלת חו"ל דקלא יותר, ובדרבנן ככה"ג דנאבד ונעלם ואינו יודע אם נפל לקדירה, כתב הפרמ"ג סימן קי"א (משב"ז סק"א, ד"ה והוי יודע) להקל, מ"מ היינו היכא דליכא שום אומדנא, ויש לתלות דנלקח, אבל באופן דמוכח הדבר, כתב בחכמת אדם (כלל ס"ד דין ז) וז"ל, נראה אם לא נתעסק בחתיכה כלל, א"כ למה נחזיק ריעותא, אבל אם נתעסק סמוך לקדירה נראה לי דאסור, אף באיסור דרבנן. וכאשר בבית אדם (שער רוב חזקה), גם דיש לחוש דחלה הוי דבר שיל"מ, עיין שו"ת שבות יעקב (ח"ג סימן כ"ג), וא"כ יש להחמיר בספקין, אבל מעיקר הדין נקטו הפוסקים דלא הוי דשיל"מ, כמבואר בש"ך (שם סק"ג), ועיין בשו"ת אמרי יוסף (ח"א סימן מ"ח) דביאר, דאף לענין ספקא דרבנן לא הוי בכלל דשיל"מ ואזלינן להקל, וא"כ אף דבליכא שום מקום יש להחמיר, אבל באופן דיש איזה תליה, כגון דנלקח ע"י קטן ונכרית וכה"ג יש להקל.

דבר החסידות

וידבר ה' אל משה לאמר, פינתם בן אלעזר וגו' (כה, י"א). הנה כתיב כאן פינתם ע"י זעירא שהיא בציור קדוה, ונודע שהחילוק בין אתר' ל' לאות ד' הוא רק בנקודה כי כשמוסיפים נקודה בצד אות ר' נעשה ממנה אות ד, ובלעם נתן עצה למדון שיפקירו את בנותיהם לזנות שעל ידי זה פגמו בהנקודה ועשו מ'אחד' אותיות 'אחר' אכן פינתם שקנא קנאת ה' צבאות על ידי זה תיקן את הנקודה ועשה מ'אחר' 'אחד'.

מגן אברהם - טריסק
בקנאו את קנאתי בתוכם (כה, י"א). כי הקב"ה נתן בלבות ישראל מדת הקנאה לקנאת קנאות ולא לשא פני גבר עזין שבאומות ישראל, אמנם יש רשעים המהפכים קערה על פניה ומשתמשים במדת עזות שלא במקומה הראוי, וכן נעשה זמרי ויקרב את המדינית לעיני משה וקנים, והנה פנתם קנאת קנאת סופרים, איך נטע הקב"ה מדת הקנאה בלב זה הרשע להעזי פניו כל כך, ואם כי ישירים דרכי ה' וזה הפושע נכשל בה, מ"מ גם לב כמוהו לקנאת קנאת ה' צבאות וצדיקים ילכו בה ולא אשא פניו לגבר, נמצא כי פנתם נתקנא במדת הקנאה שבתוכם של רשעי ישראל, והווי בקנאו את קנאתי אשר בתוכם מדת הקנאה שנטעתי בקרבם.

לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום (כה, י"ב). לכן אמור, לשון אימורא המצמצם שפת הבגד, היינו אתן לו דבר כזה המצמצם ומחזיק הברכה לבל ישפך זמרי ויקרב את המדינית לעיני משה נכנג מדה, הוא השיב את חמתי (וצמצמו) מעל בני ישראל וכו', לכן אמור אתן לו דבר המצמצם הברכה לישראל לבל ישפיע הברכה לזרים רק לישראל, והבן.

צרוז את המדינים והכיתם אותם כי צוררים הם לכם בנכליהם וגו' (כה, י"ז). על דרך ששמעתי מאדומ"ר הרב הקדוש מהר"מ מרימנאב זצ"ל. כשגוי שר וכדומה לוקח אותי בפיו ומדבר בי בוודאי יש לו מורא גדול מאתי, ואני כרסן לתוך פיו, והשכל מחייב כן כי אנתו קדושים, וכשולקחים אותנו בפיהם בדיבורם, שוברת הקדושה אותם, ונראה לי, שאפילו אם רק במחשבה מחשבין במחשבתם מאתנו יש להם שבירה, והווי פירוש צרוז את המדינים, ובוודאי והכיתם אותם, כי צוררים הם לכם בנכליהם, ולוקחים אתכם במחשבתם, ובהו יהיה להם בוודאי שבירה והכאה.

ליזכרון עולם בהיכל ה'

נתגבר לעילויך נשמת הרה"ח מוה"ר יצחק שמואל ב"ר צבי ז"ל ריכטמאן נלק"ע כ"ט שבט תשפ"ד תגצב"ה.

Table with columns for names and dates, organized by month (Tishrei, Cheshvan, Kislev, etc.).

ברכת מזל טוב - לכבוד ידידנו הנכבד הרב אלימלך ראטה שליט"א בן הגה"צ אבד"ק האמאראד שליט"א לרגל הולדת בנו למז"ט

ברכה מיוחדת - אנן פונים בזה לכל לומדי והוגי הגליון, שמי שנמצא אצלו: דברי תורה, הלכה ותשובה, מכתבים, סיפורים או עובדא מפרקי חיוו ותולדותיו וקורות ימיו של כ"ק מרן הגאב"ד זצוק"ל

זכור עולם יהי צדיק - לזכר נשמת כבוד קדושת רבינו הגדול, מרא דכולי תלמודא, עמוד התורה, רבב ישראל ופרשיו, האורים והתומים, איש אלקים קדוש, בעינינו דתורה, עמודא דתורה, דמטיבנן גליון ליה, נשיא אלקים בתוכינו מרן רבינו יחזקאל בן הגה"צ רבי יצחק אייזיק וצוקלה"ה